

Nr 194.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående egnahemsbyggnader för statens järnvägars personal vid Notviken och Ulriksdal; given Stockholms slott den 16 mars 1923.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Anders Örne.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 16 mars 1923.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Örne anför:

Med bifall till Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framlagda förslag i ämnet medgav 1920 års riksdag, dels att tomter finge av sta-
Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 157 häft. (Nr 194.)

tens järnvägar med tomträtt upplåtas från det nämnda järnvägar tillhöriga, för egnahemsbyggnader avsedda området vid Notviken, dels ock att av statens järnvägars förlagsmedel finge, i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet över civilärenden för den 7 januari 1920 angivna grunder, till vid statens järnvägar fast anställd person, åt vilken dylik tomt upplåtes, utlämnas lån till ett sammanlagt belopp av 200,000 kronor, ävensom att med nämnda förlagsmedel finge bestridas ersättning för byggnad eller annan å tomt verkställd anläggning, då sådan skulle av statens järnvägar från tomtinnehavare lösas.

Berörda grunder voro huvudsakligen följande:

Lånen finge beviljas med belopp, som högst uppginge till nio tiondelar av den av järnvägsstyrelsen fastställda byggnadskostnaden eller, där fråga vore om redan uppförda byggnader, nio tiondelar av värdet härav med iakttagande dock att i intetdera fallet värde över 20,000 kronor finge tagas i beräkning vid bestämmandet av lånets storlek. I byggnadskostnaden, respektive värdet av uppförda byggnaderna, finge inräknas kostnaden för planering av tomten, ledningar inom densamma samt nödigt stängsel.

Lånen skulle förräntas och amorteras på följande sätt. Under de två första åren närmast det kalenderår, under vilket lånet utbekommits, skulle erläggas endast ränta efter lägst $4\frac{3}{4}\%$. Därefter skulle erläggas årligen under 15 år, förutom ränta enligt nyssnämnda räntefot, en amortering av 7 % å halva byggnadslånet. För den återstående amorteringstiden skulle annuiteten uppgå till samma belopp som under sjuttonde året.

Till säkerhet för lån skulle statens järnvägar lämnas inteckning i vederbörande tomträtt, gällande med bästa förmånsrätt.

I fråga om den närmare motiveringen till förenämnda beslut må hänvisas till Kungl. Maj:ts framställning (utgifter för kapitalökning, punkten 39).

Järnvägs-
styrelsen.

I skrivelse den 27 februari 1923 har järnvägsstyrelsen gjort framställning i fråga om anordnande av egna hem för statens järnvägars personal vid Ulriksdal m. m. Till stöd härför anför styrelsen:

Ett hundratal statens järnvägars tjänstemän, placerade vid driftbangården vid Hagalund övre och närliggande stationer, hade hos vederbörande befäl framhållit önskvärdheten av att statens järnvägar måtte vara personalen behjälplig att förskaffa sig bostad genom uppförande av egna hem, varigenom skulle vinnas ett önskvärt oberoende av fluktuationerna å bostadsmarknaden. Då det jämväl låge i järnvägsstyrelsens intresse, att bostadsfrågan för statens järnvägars personal ordnades på tillfredsställande sätt, och då här ifrågavarande tjänstemän i mycket ringa utsträckning kunnat erhålla bostäder i närheten av arbetsplatsen, hade styrelsen velat medverka till den uppkomna tankens genomförande samt begära statsmakternas bistånd härutinnan, synnerligast som statsmakterna tidigare visat sig beakta det behjärtansvärda i denna sak.

Det för anläggning av egnahemskoloni för nu ifrågavarande personal lämpligaste området vore beläget i trakten väster om Ulriksdals järnvägsstation. Förutom ett område av omkring 11,300 kvadratmeter av statens järnvägars egen mark avsåges att för ändamålet få tagas i anspråk en del av det under arméförvaltningen ställda s. k. Järvaältet, som angäves å en handlingarna i ärendet bilagd ritning, märkt banbyrån litt. D nr 4106. Området väster om lägenheten Agnesberg mellan landsvägen Stockholm—Enköping och statens järnvägars område utgjordes av 50,000 kvadratmeter av hemmanen Råsta nr 1 och 2 i Spånga socken och området i vinkeln mellan förenämnda landsväg och vägen från denna till Ulriksdals järnvägsstation 90,000 kvadratmeter av hemmanen Nedre Järva nr 1 och 2 och lägenheten Bagartorp nr 1, alla i Solna socken. Järnvägsstyrelsen hade tagit initiativ till förhandling med arméförvaltningen rörande villkoren för överlåtelse av ovan angivna områden till statens järnvägar för upplåtande med tomträtt till sådana tjänstemän vid statens järnvägar, som där önskade uppföra egna hem, varvid järnvägsstyrelsen tänkt sig, att det västra området i första hand skulle exploateras och att med övertagande av det östra området skulle anstå, intill dess mera säker kännedom vunnits om intresset för förenämnda egnahemsplaner.

I avvaktan på huru ovannämnda underhandlingar med arméförvaltningen utfölle skulle dock redan nu det område av 11,300 kvadratmeter, som tillhörde statens järnvägar, kunna öppnas för bebyggande, varvid området skulle förses med erforderliga vägar samt vatten-, avlopps- och elektriska ledningar. För bestridande av de till 34,000 kronor härför beräknade kostnaderna hade styrelsen tänkt sig disponera medel ur den till styrelsens förfogande ställda s. k. dispositionsfonden.

Av samma skäl, som gjorts gällande beträffande förut omnämnda egnahemsområde vid Notviken, ansåge styrelsen, att upplåtelse av tomter till de blivande egnahemsbyggarna vid Ulriksdal endast borde ske med tomträtt, varvid emellertid en lämplig avgift borde erläggas för gäldande av såväl ränta på av staten nedlagda medel för själva markförvärvet som ock ränta å och amortering av de medel, som nedlades för anordnande av vägar och ledningar. Beträffande övriga bestämmelser och villkor ansåge styrelsen, att samma principer borde gälla för här ifrågavarande egnahemskoloni, som tidigare fastställt för Notvikens egnahemsområde, dock att räntan för lånen ansåges bära utgå med samma procent, som komme att för tiden från och med den 1 januari 1923 fastställas för lån ur statens bostadslånefond.

Aven för lånen till egnahemsbyggarna vid Notviken ansåges bära bestämmas enahanda ränteberäkning.

På grund av att egnahemsbyggandet vid Notviken ännu icke kommit i gång, ansåge sig styrelsen för närvarande vara betjänt av att sammanlagt för egnahemslån vid såväl Notviken som Ulriksdal disponera 200,000 kronor.

Styrelsen hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte utverka medgivande för styrelsen *dels* att använda ovan omförmälda belopp av 200,000 kronor såsom egnahemslånefond även för personal vid driftbangården vid Hagalund övre och angränsande stationer, *dels ock* att beräkna räntan för lån i bägge fallen efter den procent, som för tiden från och med den 1 januari 1923 kunde komma att fastställas för lån ur statens bostadslånefond.

Departements-
chefen.

Järnvägsstyrelsens föreliggande förslag att lösa bostadsfrågan för den talrika personalen vid driftbangården Hagalund övre och närliggande stationer synes förtjänt av beaktande, då därigenom ej blott den ifrågasvarande personalens utan även statens järnvägars intressen skulle främjas. Jag vill alltså tillstyrka, att till statens järnvägars nämnda personal dels upplåtas tomter från de för ändamålet avsedda områdena vid Ulriksdal, dels ock utlämnas byggnadslån av statens järnvägars förlagsmedel.

I likhet med vad som förutsatts beträffande området vid Notviken torde upplåtelse av tomter från ifrågasvarande områden vid Ulriksdal böra allenast ske med tomträtt och till den fast anställda personalen. Fastställandet av de närmare villkoren för tomtupplåtelseerna läser kunna överlämnas till järnvägsstyrelsens avgörande. Beträffande lånebeloppen och den säkerhet, som skulle gälla för lånen, synas även de om Notviken gällande bestämmelserna kunna tillämpas i fråga om egnahemsbyggandet vid Ulriksdal.

Vad räntan för byggnadslånen beträffar, har järnvägsstyrelsen föreslagit, att denna beträffande såväl Notviken som Ulriksdal skulle beräknas efter den procent, som komme att för tiden från och med den 1 januari 1923 fastställas för lån från statens bostadslånefond. Ifrågasvarande egnahemsbyggande vid Notviken och Ulriksdal synes dock närmast vara att jämställa med den egnahemsbyggnadsverksamhet, som främjas med lån från statens egnahemslånefond. Enligt det förslag till ändrade bestämmelser för statens verksamhet för egnahemsbildningen, som Kungl. Maj:t beslutit förelägga innevarande års riksdag, skulle räntan å lån från egnahemslånefonden till och med femte kalenderåret efter utgången av det år, varunder lånet utbekommit, utgå efter 4 % samt från och med det sjätte kalenderåret, då amorteringsskyldighet inträder, med $4\frac{3}{4}$ %. Det synes mig lämpligt, att motsvarande räntebestämmelser givas tillämpning i avseende å nu förevarande egnahemslån. Beträffande lånens amortering ansåg järnvägsstyrelsen i fråga om egnahemsbyggandet vid Notviken den olikhet mot villkoren för vanliga egnahemslån påkallad, att annuiteten vid lånens återbetalande vore störst under de första åren. Syftet härmed var, att, då vederbörande personal uppnått pensionsåldern, amorteringslånet i regel skulle vara till fullo inbetalt. Med hänsyn härtill torde det vara lämpligast att beträffande amorteringsplanen i huvudsak bibehålla sålunda gällande bestämmelser, varvid de jämkningar härutinnan, som kunna anses erforderliga med anledning av de ändrade räntebestämmelserna, torde få vidtagas av järnvägsstyrelsen.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att tomter må av statens järnvägar med tomträtt upplåtas från de av nämnda järnvägar till egnahemsbyggnader avsedda områden vid Ulriksdal;

dels att det belopp av 200,000 kronor av statens järnvägars förlagsmedel, som jämlikt 1920 års riksdags beslut må användas för utlämnande av lån till egnahemsbyggande vid Notviken, må disponeras jämväl för utlämnande av lån till vid statens järnvägar fast anställd person, åt vilken tomt vid Ulriksdal sålunda upplåtes, ävensom att med nämnda förlagsmedel må bestridas ersättning för byggnad eller annan å dylik tomt vid Ulriksdal verkställd anläggning, då sådan skall av statens järnvägar från tomtinnehavare lösas;

dels ock att ifrågavarande lån för egnahemsbyggande vid Notviken och Ulriksdal må utlämnas i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet angivna grunder.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtast till riksdagen.

Ur protokollet:
Fredric Hawerman.